

Глава 6.

„Шинел“ Събитие В Русия

Още преди единбургският импресарио Ричард Демарко да отвори за Театър „Крего“ вратата към света на Запад, вратата на Изток, към Русия, вече е широко отворена.

Тя се отваря още с първата поява на „Шинел“ в родната на Гогол на фестивала „Херсонески игри“ в гр. Севастопол, Украйна, през 1994 година, където спектакълът е отличен с първата си международна награда. Руската публика и критика са зашеметени от българския „Шинел“.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека в „Шинел“ по Гогол на фестивала „Херсонески игри“ в гр. Севастопол, Украйна (1994)

„Безумието на гения и безумието на театъра са се съединили в едно напълно очарователно зрелище. „Шинел“ е не само хубаво и професионално прекрасно. Това е спектакъл – подарък!“ – пише критиката във вестник „Вечерен Херсонес“ през 1994 година.

„Шинел“ на Театър „Крего“ е спектакъл – поетическо преосмисляне на написаното Гоголево слово, остроумен и възпламеняващ зрителя, увличащ залата с неподправената си и неподражаема артистичност.“ – четем в руския вестник „Култура от 1994 година.

За изпълнението на Нина Димитрова в „Шинел“ в същата статия във вестник „Култура“ се казва:

„Нина Димитрова може да бъде наречена най-добрата изпълнителка на женска роля, ако тя играеше жена. Но тя играе Гогол – и ето защо ще я наречем най-добрата жена-артист.“

Нина Димитрова в „Шинел“ по Гогол на фестивала „Херсонески игри“ в гр. Севастопол, Украйна (1994)

През 1995 година „Шинел“ изправя на крака публиката на фестивала „Минифест“ в гр. Ростов на Дон и е обявен за откритие.

„Ако говорим за мярка за талантливост, българският Театър „Крего“, представящ „Шинел“ по Гогол, е откритие. Майстори на руската сцена станаха на крака, за да приветстват този спектакъл и излизаха от залата с думите: „Това е потресаващо! Заради това си струва да се живее, работи и да се правят фестивали!“ И всяка вечер, за да се види „Шинел“, се събираше пълна зала.“ – четем във вестник „АиФ на Дону“ от 1995 година.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека в гр. Ростов на Дон, Русия (1995)

Във вестник „ДАР“ четем следния отзив за „Шинел“ на режисьора към своята класика руска критика:

„Шинел“ на Театър „Крего“ е едно от най-забележителните събития в театралния живот на Европа от втората половина на ХХ век“... Непобедим, не подлежащ на осъждане съюз между писател и актьорски талант за защита на човека като съвършено Божие творение, на духовната свобода.“

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека в „Шинел“ по Гогол на фестивала „Минифест“ в гр. Ростов на Дон, Русия (1995)

През 1995 година, специално за гостуването на „Минифест“, Театър „Кредо“ създава руската версия на „Шинел“ и за първи път играе целия спектакъл на езика на Гогол. Преводач на руски език е Марина Петкова, на която Нина Димитрова е изключително благодарна за уникалния превод и за огромния труд и търпение да извади от всички произведения на Гогол оригиналния авторов текст, отговарящ на всички реплики в сценария на „Шинел“, за да прозвучи истинското Гоголево слово в спектакъла на руски език.

През март 1997 година, със своя „Шинел“, Театър „Кредо“ е един от първите международни гости на най-известния театрален фестивал в Русия – руските национални награди „Златна маска“ в гр. Москва. На този фестивал в руската столица ежегодно се показват номинираните в десетки категории за наградата „Златна маска“ спектакли от цяла Русия.

Нина Димитрова, Васил Василев-Зуека и критикът Олег Лоевский на церемонията на руските награди „Златна маска“ в гр. Москва, Русия (1997)

На камерната сцена на „Театр Моссовета“ в Москва, Театър „Кредо“ играе „Шинел“ три поредни вечери с огромен успех пред възискателната московската публика, а критиката отново дава своята висока оценка за спектакъла.

„Сценичният език, на който говори двойката български артисти, е толкова остроумен и изобретателен, че той мигновено завладява залата.

Трогателното и някак абсурдно величие, с които в историята на руската литература е натоварена Гоголевата повест, именно в този спектакъл се явяват както никога оправдани и понятни.” – пише за спектакъла критиката във вестник „Комерсиант дейли“ през 1997 година.

Поканата за гостуването в Москва е отправена към Театър „Крего“ от тогавашния директор на „Златна маска“ – театралния критик Едуард Бояков.

Васил Василев-Зуека и Едуард Бояков, директор на руските театрални награди „Златна маска“ в гр. Москва, Русия (1997)

На спектакъла в Москва специално е поканен Юрий Норщейн, световно

известният руски аниматор, чиито филми се изучават във всички училища по анимация в света. Той трикратно е признат в САЩ за аниматор на всички времена и народи. Норщейн е режисьор на филма „Шинел“ на Гогол, за който през 1991 година Нина и Зуека прочитат в интервю на Норщейн в българско списание и променят заглавието на първия спектакъл на Театър „Крего“. Вместо „Нос“ на Гогол, създават „Шинел“.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека с Юрий Норщейн след представлението на „Шинел“ в гр. Москва, Русия (1997)

За срещата с гения на руската анимация, Нина си спомня:

„Помолих Едуард Бояков, директора на „Златна маска“, да покани Юрий Норщейн на нашия спектакъл. Норщейн прие поканата, гледа спектакъла, след представлението дойде на сцената и половин час развълнувано говори за призрака Акакий Акакиевич в „Шинел“. Странно, досега никой не беше отделял таква внимание на призрака, който се появява за две минути в „Шинел“. Юрий Норщейн поиска да го види. Нашият призрак на сцената, в тъмното, осветен само от едно джобно фенерче, си изглежда много добре за призрак. Но без осветление е един тензухен парцал. Притеснихме се от молбата на Норщейн, защото ни беше неудобно да показваме нашия парцалив призрак, който от употреба вече

беше почнал да се брѝга по краищата. Въобще не беше за показване. До този момент, когато пристигдохме някъде и отваряхме куфара с нашия скромен декор и реквизит, виждахме винаги една и съща реакция на подозрение у околните. След спектакъла това се променяше, разбира се, но винаги започваше по един и същи начин – със съмнението, че от съдържанието на този куфар може да излезе спектакъл. Моето лично притеснение да покажем на Норщейн парцаливия ни призрак произтичаше и от факта, че още като студентка във ВИТИЗ бях гледала филмите му в час по анимация и части от незавършения му филм „Шинел“, който той беше започнал да прави в 80-те години на миналия век и бях поразена от нежността и красотата на тихата експресия в неговия „Шинел“. В сравнение с неговия „Шинел“, нашият ми изглеждаше груб, а въпросният призрак – недодялан. Но Норщейн толкова настояваше да видя този призрак, че нямаше как, показахме го. Боже Господи, как разглеждаше този човек това парче тензух, сякаш извършваше някакво свещенодействие, все едно не държи парче плат, а мощи на светец. Тогава проумях, че той не гледа плата, той изследва образа, създаден от плата. Този човек ме накара да погледна с други очи това парче тензух. Оттогава и аз започнах да се отнасям към клетия, неузлеген призрак в нашия „Шинел“ като към живо същество. И вече не се интересувах кой как гледа парчето тензух и сценографията на „Шинел“, когато отворим куфара някъде по света.“

Призракът на Акакий Акакиевич в „Шинел“ на Театър „Крего“

Сцената с призрака в спектакъла „Шинел“ по Гогол на Театър „Крего“

Юрий Норщейн кани Театър „Крего“ в ателието си и прави специално за тях прожекция на филма си „Шинел“. За пръв път Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека гледат целия готов до този момент филм, 23 минути, които спират дъха им и научават тайните на уникалната техника, с която е направен, така че когато го гледаш, имаш чувството, че гледаш не анимация, а черно бял изграден филм. Виждат на голяма маса макета на Невски проспект, който във филма изглежда магично, мащабно и внушително. Норщейн им показва изобретения от него мина фарт, с които са снимани кадрите на бруления от Петербургския студ Акакий Акакиевич по главната улица на руската столица. През 2008 година, когато Театър „Крего“ гостува отново в Москва със следващия си спектакъл, „Каквото направи дядо, все е хубаво“ по Андерсен, Юрий Норщейн отново е гост на представлението и отново кани българските артисти в ателието си. Но голямата маса, на която преди 9 години е стоял макетът на Невски проспект, е празна. Собственикът на студио „Губли“ е купил макета, за да го постави в музей в Япония.“

Мартин Премянов, Нина Димитрова, Василка Бумбарова и Васил Василев-Зуека в гр. Санкт Петербург, Русия (1997)

През есента на 1997 година триумфът на „Шинел“ в Русия продължава. Този път на международния фестивал „Балтийски дом“ в гр. Санкт Петербург. „Шинел“ е в програмата на фестивала наред със спектакли на знакови имена в световния театър, между които и литовският режисьор Еймунтас Некрошус, с когото Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека се запознават няколко месеца по-рано, през юни 1997 година, във Вилнюс, Литва, на фестивала „LIFE“. За тази среща можете да прочетете в следващата глава от историята на Театър „Крего“.

Петербуржската критика добавя и своите суперлативи за спектакъла на Театър „Крего“:

„Невъзможно е да се опише как актьорите правят всичко от нищото, създавайки богатство, многоплановост и дълбочина. Сякаш детска игра, където предмета значи повече, отколкото ни се струва на пръв поглед, където той е богат на смисъл, само когато е използван не по предназначение.“, пише списание „Итоги – Newsweek Русия“ през 1997 година.

Васил Василев-Зуека, Нина Димитрова и Мартин Премянов пред Икасиевския събор в гр. Санкт Петербург, Русия (1997)

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека специално посещават всички онези места в гр. Санкт Петербург, описани от Гогол в повестта „Шинел“, чиито образи са създали в „Шинел“, без реално да са ги виждали. Едно от първите места, които посещават, е Исакиевския събор, който в спектакъла „Шинел“ се прави от клетката. В Петербург им казват, че решението им на знаковия петербургски катедрален храм поразително прилича на известния събор. Специално отиват да видят и Калинкин мост, който те правят в спектакъла от единия от капаните.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека на Калинкин мост в гр. Санкт Петербург, Русия (1997)

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека са специални гости на известното списание за театър „Петербургски театрален журнал“, чийто редактор е руският театрален критик и преподавател в Петербургския театрален университет Марина Дмитриевская. С това се слага началото на 30-годишно приятелство с нея и с други водещи руски театрални критици и режисьори, един от които е Олег Лоевский.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека в редакцията на списание „Петербургски театрален журнал“ в гр. Санкт Петербург, заедно с театралните критици Олег Лоевский и Марина Дмитриевская, режисьорът Анатолий Праудин и други, Русия (1997)

За подкрепата на руската критика Нина Димитрова казва:

„Благодарна съм на руските театрални критици, които в продължение на 30 години подкрепяха Театър „Кредо“ не само в Русия, но и по целия свят. Благодарна съм на „Шинел“, че ме срещна с тях. В годините нашите професионалните отношения прераснаха в дългогодишно приятелство. Те ме подкрепяха и в най-трудния за мен момент в професионалната ми кариера, тогава, когато всичко, което грах 20 години, се срива и ми дадох сили да продължа напред. Благодаря на Олег Лоевский, Марина Давидова, Роман Должанский, Едуард Бояков, Марина Дмитриевская, Ольга Глазунова, Ирина Кузмина, Марина Медкова, Наталия Каминская, Александр Вислав, Дина Гогер, Татьяна Кузовчикова, Глеб Ситковски, Андрей Пронин, Ирина Алпатова и още много други руски критици за това, че подкрепиха „Шинел“ и Театър „Кредо“ още в първите и най-важни години, когато за нас беше важно да знаем, че сме направили нещо хубаво, а критиката е тази, чиято работа е да каже кое е добро и кое лошо. Руската критика ни даде вярата, че това, което сме сътворили, има смисъл. И продължават и до днес да ми дават този смисъл с подкрепата си. Благодаря на директорите и селекционерите на руските фестивали, които дадоха шанс на „Шинел“ да бъде видян от публиката в Русия – Олег Лоевский, Мария Ревякина, Марина Давидова, Роман Должански, Едуард Бояков, Олег Лабозин, Ольга Лабозина, Ольга Никофорова, Надежда Алексеева, Татьяна Боборова, Едуард Бояков, Владимир Чигишев, Сергей Шуб, Игор Околников, Светлана Околникова, Михаил Бартенев и много, много други.“

Със своята висока оценка за „Шинел“, руската критика помага за неговата известност в цялата страна. Успехите на Театър „Кредо“ с „Шинел“ следват от фестивал на фестивал, между които „Рождественски фестивал“ в гр. Новосибирск (1997), „Ренка“ в гр. Самара (2008), „Академия“ в гр. Омск (2008), „Я мал – привет“ в гр. Нови Уренгой (2010) и други.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека на фестивала „Академия“ В гр. Омск, Русия (2008)

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека на фестивала „Академия“ В гр. Омск, Русия (2008)

През 2010 година славата на „Шинел“ стига чак до Северния полярен кръг, където Театър „Крего“ участва със спектакъла на международния фестивал „Я мал, привет!“, който се провежда в газова столица на Русия, гр. Нови Уренгой. На този фестивал „Шинел“ получава една от многобройните си международни награди.

Театър „Крего“ на фестивала „Я мал, привет“ в гр. Нови Уренгой, Русия (2010)

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека в подготовка за представление на „Шинел“ на фестивала в гр. Нови Уренгой, Русия (2010)

Фестивалът „Я мал, привет!“ се провежда по време на „Празника на северните народи“, когато в центъра на гр. Уренгой се събират местните жители от Ямало-Ненецкия автономен окръг, които и днес живеят така, както са живели техните предци преди стотици години. Ненците, както се наричат коренните жители на тази област, отварят гостоприемно своите чумове /шатри от еленска кожа/ и гощават с еленско месо и други специалитети своите гости.

Нина Димитрова на гости в чум – преносимия дом на ненците, гр. Уренгой, Русия (2010)

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека на празника на северните народи в гр. Уренгой, Русия (2010)

По време на празника жителите и гостите на гр. Уренгой могат да се повозят на шейни, теглени от северни елени.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека на празника на северните народи в гр. Уренгой, Русия (2010)

На големия площад пред модерния културен център на гр. Нови Уренгой, в който се провежда фестивалът „Я мал, привет!“, художниците развихрят творческата си фантазия и създават впечатляващи по размери и красота ледени произведения на изкуството.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека на една от ледените сгради в гр. Уренгой, Русия (2010)

Театър „Кредо“ участва за втори път на фестивала „Я мал, привет!“, след първото си успешно гостуване през 2009 година със спектакъла „Каквото направи дядо, все е хубаво“ по Андерсен. И при второто си гостуване с „Шинел“, Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека посещават Северния полярен кръг и стават за втори път почетни полярници.

Нина Димитрова и Васил Василев-Зуека на Северния полярен с дипломи за почетни полярници, гр. Нови Уренгой, Русия (2010)

През 2009 година „Шинел“ получава награда за най-добър спектакъл в Русия на „Кингфестивал“ в гр. Велики Новгород. Веднага след участието си на фестивала, Театър „Кредо“ поема към следващия международен фестивал в програмата си и не присъства на церемонията по награждаването. Наградата за „Шинел“ е връчена на „Кредо“ две години по-късно, при повторното му участие на фестивала във Велики Новгород със спектакъла „Каквото направих дядо, все е хубаво“ по Андерсен през 2011 година.

Театър „Кредо“ получава наградата за „Шинел“ на „Кингфестивал 2009“ в гр. Велики Новгород, Русия (2011)

Надежда Алексеева, режисьор и артистичен директор на „Кингфестивал“; Нина Димитрова и Татяна Кузовчикова, театрален критик, гр. Велики Новгород, Русия (2009)

Това са само част от многото фестивали в Русия, на които Театър „Крего“ е участвал с „Шинел“ до 2012 година и е спечелил признанието на руската публика и критика. Десетилетия наред в Русия български театър означава Театър „Крего“. А спектакълът му „Шинел“ става символ на театрална уникалност в страната на Гогол.

През 2012 година Театър „Крего“ отбелязва 20-я юбилей на „Шинел“ в Москва, в рамките на „Дните на духовната култура на България в Русия“, организирани от Министерството на културата на Република България и е обявен за специален гост на един от най-големите и престижни руски фестивали – „НЕТ – Нов европейски театър“ в Москва. Този юбилей е свързан с преломен момент в историята на Театър „Крего“.

За 20-я юбилей на Театър „Крего“ в Москва и за този преломен момент в историята на „Крего“, можете да прочетете в една от следващите глави.